

Instytut Pamięci Narodowej - Lublin

<https://lublin.ipn.gov.pl/pl5/aktualnosci/198555,Konferencja-popularnonaukowa-quotZolnierze-Niezlomni-historia-i-przywracanie-pam.html>
03.05.2024, 08:19

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" - Lublin, 7 marca 2024

Z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych IPN Lublin zorganizował konferencję popularnonaukową o historii i przywracaniu pamięci żołnierzy polskiego podziemia antykomunistycznego.

W dniu 7 marca 2024 r. miała miejsce konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci”, która została poświęcona postaci mjr. cc. Hieronima Dekutowskiego ps. „Zapora”- cichociemnemu, legendarnemu dowódcy oddziałów partyzanckich AK, DSZ i WiN na Lubelszczyźnie oraz jego żołnierzom. Konferencję zorganizowano w ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w 75. Rocznicę śmierci mjr. „Zapory” oraz jego towarzyszy zamordowanych 7 marca 1949 r. w murach więzienia przy ulicy Rakowieckiej w Warszawie.

Konferencję otworzył p.o. zastępcy Dyrektora Oddziału IPN w Lublinie i Rzecznik Prasowy IPN dr Rafał Leśkiewicz, który powitał zgromadzonych gości oraz wskazał, że tak liczne przybycie na tą konferencję wskazuje na pamięć o polskich bohaterach, która na pewno w nas pozostanie.

Na początku została wyświetlona etiuda filmowa, która składa się na serię „Żołnierze Niezłomni. Żołnierze Wyklęci” prezentująca sylwetkę majora Dekutowskiego. Następnie pracownicy Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie wygłosili swoje referaty, które pozwoliły zgłębić historię oraz działalność tego słynnego dowódcy. Omówiony został temat aresztowania mjr. „Zapory” i jego towarzyszy, jak również przebieg okrutnego śledztwa, które na podstawie wyroku WSR w Warszawie na posiedzeniu 15 listopada 1948 roku pod przewodnictwem mjr. Józefa Badeckiego zakończyło się skazaniem Hieronima Dekutowskiego na siedmiokrotną karę śmierci. Wyrok został wykonany 7 marca 1949 r. strzałem w tył głowy, w więzieniu przy ulicy Rakowieckiej w Warszawie.

Na konferencji omówiono również temat żołnierzy NSZ w zgrupowaniu „Zapory”- oddział ppor. Bolesława Świątka „Jerzego”. Ten oddział NSZ 27 maja 1945 r. wszedł w skład zgrupowania oddziałów partyzanckich Inspektoratu DSZ Lublin por./kpt. cc. Hieronima Dekutowskiego „Zapory”. Po częściowym rozbiciu oddziału przez grupę operacyjną 5. PAL w lasach lipskich (pow. Kraśnik) 11 lipca 1945 r., został rozwiązany, zaś 25 października dowódca ujawnił się w PUBP w Lublinie.

Została zaprezentowana również historia Izabelli Kochanowskiej „Błyskawica”, która pełniła

rolę łączniczki zgrupowania mjr. Zapory. Kobiety, będącej członkinią Wojskowej Służby Kobiet, konspiratorem Armii Krajowej, sanitariuszką NSZ, która za swoją działalność została aresztowana w maju 1949 r. i po brutalnym śledztwie skazana na karę sześciu lat więzienia.

Na zakończenie przedstawiono historię poszukiwań szczątków dowódcy, jak również miejsc pochówków jego żołnierzy i współpracowników. Do tej pory w trakcie działań IPN na terenie Lubelszczyzny udało się odnaleźć i zidentyfikować szczątki dziewięciu osób związanych ze zgrupowaniem mjr. „Zapory”. Są to: Edward Bukowski „Mruk”, Stefania Zarzycka, kpt. Zdzisław Broński „Uskok”, Adam Stanisław Kuchciewicz „Wiktor”, Zygmunt Libera „Babinicz”, Wacław Czępiński „Zbyszek”, Józef Kłyś „Rejonowy”, Eugeniusz Lis „Bystry”, Jan Kowalski.

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

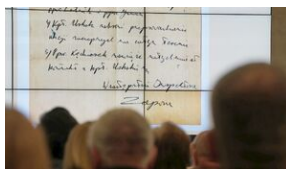
Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

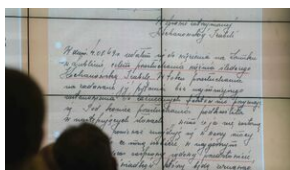
Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7

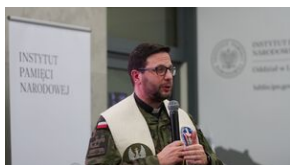

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7

Konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci” w Lublinie- 7

marca 2024. Fot. IPN
Lublin

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

marca 2024. Fot. IPN
Lublin

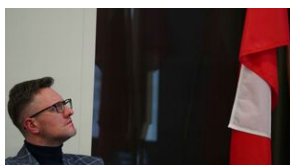

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

marca 2024. Fot. IPN
Lublin

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" - Lublin, 7 marca 2024.

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" - Lublin, 7 marca 2024.

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" - Lublin, 7 marca 2024.

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" - Lublin, 7 marca 2024.

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Konferencja popularnonaukowa "Żołnierze Niezłomni - historia i przywracanie pamięci" w Lublinie- 7 marca 2024. Fot. IPN Lublin

Jeden z najważniejszych dowódców podziemia antykomunistycznego na Lubelszczyźnie urodził się 24 września 1918 r. w Dzikowie pod Tarnobrzegiem. Wychował się w patriotycznej rodzinie, jako najmłodsze dziecko Jana Henryka Dekutowskiego i Marii z d. Sudackiej. Ukończył Państwowe Gimnazjum i Liceum im. Hetmana Jana Tarnowskiego w Tarnobrzegu, będąc jednocześnie aktywnym członkiem Sodalicji Mariańskiej, Związku Harcerstwa Polskiego i Przysposobienia Wojskowego.

We wrześniu 1939 r. wyjechał do Lwowa i już w listopadzie przedostał się do Francji, wstępując do tworzącego się Wojska Polskiego. Po ewakuacji do Wielkiej Brytanii otrzymał przydział do 1. Samodzielnej Brygady Strzelców. W marcu 1943 r., po odbyciu specjalistycznych kursów, został zaprzysiężony jako „cichociemny” i we wrześniu pod pseudonimem „Zapora” zrzucony do Polski. Od jesieni 1943 r. walczył w działających na Lubelszczyźnie w oddziałach partyzanckich. Był szefem Kedywu Inspektoratu AK Lublin-Puławy, dowódcą oddziału dyspozycyjnego Kedywu, a następnie I plutonu zgrupowania OP 8.

Po wkroczeniu Armii Czerwonej na Lubelszczyznę, rozwiązał swój oddział i zaczął się ukrywać. Był intensywnie poszukiwany przez NKWD. W styczniu 1945 r. reaktywował swoją grupę, która z czasem przekształciła się w zgrupowanie partyzanckie. Od wiosny 1945 r. podlegał strukturom DSZ, następnie związał się z WiN. W maju 1946 r. został mianowany dowódcą oddziałów leśnych w Inspektoracie WiN Lublin. Podległe mu siły operowały na terenie kilku powiatów, prowadząc bardzo aktywne działania przeciwko formacjom siłowym MBP i strukturom komunistycznym. Został aresztowany we wrześniu 1947 r. w wyniku prowokacji MBP. Po okrutnym śledztwie, w listopadzie 1948 r. został skazany na siedmiokrotną karę śmierci. Wyrok wykonano 7 marca 1949 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczaćki doczesne mjr. „Zapory” zostały odnalezione w sierpniu 2012 r. podczas prac ekshumacyjnych prowadzonych na kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie. Informację o jego identyfikacji podano 22 sierpnia 2013 r. Uroczysty pochówek odbył się 27 września 2015 r. w Panteonie-Mauzoleum Żołnierzy Wyklętych-Niezlomnych na Powązkach Wojskowych.

Zobacz:

- [„□□□□□□” Hieronim Dekutowski - film dokumentalny](#)
- [Hieronim Dekutowski „Zapora” - Żołnierze Niezlomni](#)
- [„Zapora” mnie uratował - notacja Mariana Pawełczaka „Morwy” na portalu \[opowiedziane.ipn.gov.pl\]\(http://opowiedziane.ipn.gov.pl\)](#)
- [Major Hieronim Dekutowski „Zapora” \(1918-1949\)](#)
- [Wystawa - Hieronim Dekutowski „Zapora”](#)
- [Jeden z 316 - Hieronim Dekutowski „Zapora” \(1918-1949\)](#)
- [Hieronim Dekutowski](#)
- [Wilcze tropy. Zeszyt 4. „Zapora” - Hieronim Dekutowski](#)